O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK TEXNOLOGIYALARI

mavzusidagi Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami

2026-yil 25-26-sentabr

(2-qism)

JIZZAX-2026

Kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari. Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali, 2026-yil 25-26-sentabr. 315-bet.

Xalqaro miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur’atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e’tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma’ruza tezislari to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas’ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay’ati a’zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., т.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD) dots., Norbekova B.Sh. p.f.f.d.(PhD) dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo‘rayev M.M.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma’ruza tezislarining mazmuni, undagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar.

obrazlari qiyosiy-tipologik tahlil orqali rus va o‘zbek adabiyotlarining badiiy-estetik tafakkuridagi o‘xshashlik va farqlarni ochib berishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Воркачев С.Г. Культурный концепт и значение // Труды Кубанского государственного технологического университета. — Краснодар, 2003. — С. 268–276.
2. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. — М.: Гнозис, 2004. — 390 с.
3. Есенин С.А. Полное собрание сочинений: в 7 т. — М.: Наука; Голос, 1995–2002.
4. Воҳидов Э. Танланган асарлар. — Т.: Шарқ, 2018. — 688 б.
5. Ernazarova, M. N. (2025). S. Esenin and Erkin Vohidov: Linguo-Cultural Features of the Concept of Homeland and Native Land. *European International Journal of Philological Sciences*, *5*(02), 15-18.
6. Эрназарова, М. Н., & Сарварова, М. С. М. (2024). КОНЦЕПЦИЯ РОДИНЫ В ПОЭЗИИ СЕРГЕЯ ЕСЕНИНА И ЭРКИНА ВАХИДОВА МЕЖКУЛЬТУРНЫЙ АНАЛИЗ СТИХОТВОРНОГО ЦИКЛА “ПЕРСИДСКИЕ МОТИВЫ”. *International Journal of scientific and Applied Research*, *1*(3), 3656-366.
7. Ernazarova, M. (2025, November). ADIB E. VOHIDOV VA S. YESENIN SHE’RIYATIDAGI VATAN VA YURT TALQINIDA ONA TABIAT TASVIRI. In *Scientific practical conference* (Vol. 1, No. 1, pp. 357-359).

IQTISODIY MADANIYATNI YOSHLAR ONGIDA SHAKLLANTIRISH

Tolliboyev Dilshod Muxammadiyevich

Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy Universiteti Jizzax filiali

Annotatsiya: Iqtisodiy madaniyatni yoshlar ongida shakllantirish zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biridir. Ushbu mavzuda yoshlarning iqtisodiy bilimlari, moliyaviy savodxonligi, iqtisodiy tafakkuri hamda bozor iqtisodiyoti sharoitida faol ishtiroki masalalari yoritiladi. Shuningdek, iqtisodiy ongni rivojlantirish, mustaqil iqtisodiy qaror qabul qilish ko‘nikmalarini shakllantirish, tadbirkorlik qobiliyatlarini qo‘llab-quvvatlash hamda iqtisodiy mas’uliyatni oshirish yo‘llari tahlil etiladi.

Аннотация: Формирование экономической культуры в сознании молодежи является одним из ключевых факторов устойчивого развития общества. В работе рассматриваются вопросы повышения уровня экономических знаний, финансовой грамотности и экономического мышления молодежи в условиях рыночной экономики. Также анализируются пути развития предпринимательских навыков, самостоятельности и ответственности при принятии экономических решений.

Abstract: The formation of economic culture in the minds of young people is one of the key factors of sustainable social development. This study examines the

level of economic knowledge, financial literacy, and economic thinking of youth in the context of a market economy. It also analyzes ways to develop entrepreneurial skills, independence, and responsibility in economic decision-making.

Kalit so‘zlar: yoshlar, iqtisodiy madaniyat, iqtisodiy ong, moliyaviy savodxonlik, iqtisodiy tafakkur, tadbirkorlik, iqtisodiy mas’uliyat.

Ключевые слова: молодежь, экономическая культура, экономическое сознание, финансовая грамотность, экономическое мышление, предпринимательство, ответственность.

Keywords: youth, economic culture, economic awareness, financial literacy, economic thinking, entrepreneurship, responsibility.

Bugungi globallashuv jarayonlari va bozor iqtisodiyoti munosabatlari chuqurlashib borayotgan bir sharoitda jamiyatning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi bevosita yosh avlodning iqtisodiy madaniyat darajasiga bog‘liqdir. Yoshlar jamiyatning eng faol, tashabbuskor va strategik qatlamini tashkil etadi. Ularning iqtisodiy bilimga egaligi, moliyaviy savodxonligi, bozor tamoyillarini anglab yetishi hamda iqtisodiy jarayonlarda ongli ishtiroki mamlakat taraqqiyotining muhim omili hisoblanadi. Shu bois, iqtisodiy madaniyatni yoshlar ongida shakllantirish masalasi bugungi kunda dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etmoqda.[15]

Iqtisodiy madaniyat shaxsning iqtisodiy bilimlari, iqtisodiy tafakkuri, qadriyatlari, xulq-atvori va iqtisodiy qaror qabul qilish ko‘nikmalarining o‘zaro uyg‘unlashgan tizimidir. U nafaqat iqtisodiy jarayonlarni tushunishni, balki resurslardan oqilona foydalanish, moliyaviy mas’uliyatni his etish, kelajakni rejalashtirish va tadbirkorlik tashabbuslarini amalga oshirishni ham o‘z ichiga oladi. Yoshlar orasida iqtisodiy madaniyatning yetarli darajada shakllanmaganligi moliyaviy savodsizlik, ortiqcha qarzdorlik, isrofgarchilik va iqtisodiy xavf-xatarlarni to‘g‘ri baholay olmaslik kabi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin.[16]

Aksincha, iqtisodiy madaniyati yuksak bo‘lgan yoshlar innovatsion fikrlashga moyil bo‘ladi, tadbirkorlik faoliyatida faol ishtirok etadi, bozor sharoitlariga tez moslashadi hamda mamlakat iqtisodiy barqarorligini ta’minlashda muhim o‘rin egallaydi. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyot rivojlanayotgan davrda iqtisodiy ong va moliyaviy savodxonlikning ahamiyati yanada ortib bormoqda.

O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar, yoshlarni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan davlat dasturlari hamda ta’lim tizimidagi modernizatsiya jarayonlari yoshlarda iqtisodiy madaniyatni shakllantirish uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Biroq mazkur sohada mavjud muammolarni tizimli ravishda o‘rganish, yoshlarning iqtisodiy tafakkurini rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirish hamda amaliy samaradorlikni oshirish zarurati saqlanib qolmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi iqtisodiy madaniyat tushunchasining nazariy asoslarini tahlil qilish, uni yoshlar ongida shakllantirish omillarini aniqlash hamda iqtisodiy madaniyatni rivojlantirishga qaratilgan ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iboratdir.

[15] To‘xtasinov R., Xolmatov Sh. Iqtisodiy nazariya. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.
[16] Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.

Iqtisodiy madaniyat jamiyat a’zolarining iqtisodiy bilimlari, qadriyatlari, me’yorlari va iqtisodiy xulq-atvorini o‘zida mujassam etgan murakkab ijtimoiy-iqtisodiy tushuncha bo‘lib, u shaxsning iqtisodiy jarayonlarga ongli munosabatini, resurslardan oqilona foydalanish qobiliyatini hamda iqtisodiy qarorlar qabul qilishdagi mas’uliyatini ifodalaydi. Yoshlarning iqtisodiy madaniyati ularning ijtimoiylashuvi, ta’lim jarayoni va amaliy tajribasi asosida shakllanadi hamda bozor iqtisodiyoti sharoitida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishining muhim omili hisoblanadi.

Iqtisodiy madaniyatning asosiy tarkibiy qismlari sifatida iqtisodiy ong, iqtisodiy tafakkur va iqtisodiy xulq-atvor ajratib ko‘rsatiladi. Iqtisodiy ong shaxsning iqtisodiy jarayonlar haqidagi bilim va tasavvurlarini ifodalasa, iqtisodiy tafakkur mazkur bilimlarni tahlil qilish, solishtirish va amaliyotda qo‘llash qobiliyatini anglatadi. Iqtisodiy xulq-atvor esa real iqtisodiy sharoitda qabul qilinadigan qarorlar va amaliy harakatlarda namoyon bo‘ladi. Ushbu unsurlarning o‘zaro uyg‘unligi yoshlarning iqtisodiy faolligi va samaradorligini belgilaydi.

Yoshlarda iqtisodiy madaniyatning shakllanishiga bir qator omillar ta’sir ko‘rsatadi. Avvalo, ta’lim tizimi muhim o‘rin tutadi. Umumta’lim va oliy ta’lim muassasalarida iqtisodiy fanlarning o‘qitilishi, moliyaviy savodxonlik asoslarining berilishi yoshlarning iqtisodiy dunyoqarashini kengaytiradi, ularni mustaqil iqtisodiy qarorlar qabul qilishga tayyorlaydi. Oila muhitida daromad va xarajatlarni rejalashtirish, jamg‘arma shakllantirish, tejamkorlik tamoyillarini singdirish yoshlarning iqtisodiy mas’uliyatini mustahkamlaydi. Shuningdek, ommaviy axborot vositalari va raqamli texnologiyalar ham iqtisodiy bilimlarni tezkor va keng qamrovda tarqatish imkonini bermoqda.

O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar, yoshlarni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan davlat dasturlari, tadbirkorlikni rivojlantirish mexanizmlari hamda imtiyozli kredit va grantlar tizimi yoshlarda iqtisodiy faollikni oshirishga xizmat qilmoqda. Yoshlarning startap loyihalarini qo‘llab-quvvatlash, kasb-hunar o‘rganish va o‘z biznesini yo‘lga qo‘yish imkoniyatlari iqtisodiy madaniyatni amaliy jihatdan mustahkamlashga zamin yaratadi.[17]

Hozirgi davrda yoshlar orasida iqtisodiy madaniyat darajasining turlicha ekanligi kuzatiladi. Ayrim yoshlar moliyaviy rejalashtirish, investitsiya faoliyati va innovatsion tashabbuslarda faol ishtirok etayotgan bo‘lsa, boshqalarda iqtisodiy bilimlarning yetishmasligi moliyaviy xatolar va noto‘g‘ri qarorlar qabul qilinishiga sabab bo‘lmoqda. Raqamli iqtisodiyot sharoitida onlayn savdo, frilans faoliyati va startap tashabbuslarning kengayishi yangi imkoniyatlar yaratmoqda, biroq bu jarayonda moliyaviy xavfsizlik, tavakkalchilikni baholash va mas’uliyatli qaror qabul qilish masalalari yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Shu sababli yoshlar ongida iqtisodiy madaniyatni tizimli ravishda shakllantirish, nazariy bilimlarni amaliy ko‘nikmalar bilan uyg‘unlashtirish hamda iqtisodiy tarbiyani kuchaytirish jamiyatning uzoq muddatli iqtisodiy barqarorligi va raqobatbardoshligini ta’minlashning muhim sharti hisoblanadi.

Xulosa

[17] Абдурахманов К.Х. Социально-экономическое развитие и молодежь. – Ташкент: Экономика, 2020.

Xulosa qilib aytganda, yoshlarning iqtisodiy madaniyati jamiyatning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotini ta’minlashda muhim omillardan biri hisoblanadi. Iqtisodiy madaniyat yoshlarning iqtisodiy bilimlari, moliyaviy savodxonligi, iqtisodiy tafakkuri hamda mas’uliyatli xulq-atvorini o‘zida mujassam etib, ularning bozor iqtisodiyoti sharoitida samarali faoliyat yuritishiga mustahkam zamin yaratadi. Iqtisodiy ong va iqtisodiy tafakkurning shakllanishi yoshlarning mustaqil va asoslangan qarorlar qabul qilishiga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, iqtisodiy madaniyati yuqori bo‘lgan yoshlar moliyaviy resurslardan oqilona foydalanadi, daromad va xarajatlarni rejalashtira oladi, jamg‘arma va investitsiya faoliyatiga ongli yondashadi hamda tadbirkorlik tashabbuslariga faol kirishadi. Bunday yoshlar nafaqat o‘z shaxsiy farovonligini oshiradi, balki jamiyat va davlat iqtisodiy barqarorligini ta’minlashga ham munosib hissa qo‘shadi.[18]

Shu bilan birga, yoshlar orasida iqtisodiy madaniyat darajasining bir xil emasligi mazkur sohada tizimli va kompleks yondashuv zarurligini ko‘rsatadi. Ta’lim tizimida amaliy yo‘naltirilgan iqtisodiy bilimlarni kengaytirish, moliyaviy savodxonlik dasturlarini takomillashtirish, yoshlarni innovatsion va tadbirkorlik faoliyatiga jalb etish mexanizmlarini kuchaytirish muhim vazifalardan hisoblanadi. Oila, ta’lim muassasalari va jamiyat institutlari o‘rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash orqali iqtisodiy tarbiyaning samaradorligini oshirish mumkin.

Umuman olganda, O‘zbekiston sharoitida yoshlarda iqtisodiy madaniyatni rivojlantirish ularning shaxsiy iqtisodiy barqarorligini ta’minlash bilan bir qatorda, mamlakatning uzoq muddatli va barqaror iqtisodiy rivojlanish strategiyasini amalga oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, yoshlar ongida iqtisodiy madaniyatni shakllantirish dolzarb ilmiy-amaliy yo‘nalish sifatida izchil davom ettirilishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch**.** – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.

2. To‘xtasinov R., Xolmatov Sh. Iqtisodiy nazariya**.** – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.

3. Абдурахманов К.Х. Социально-экономическое развитие и молодежь**.** – Ташкент: Экономика, 2020.

4. OECD. Financial Literacy and Youth Economic Education. – Paris: OECD Publishing, 2018.

[18] OECD. Financial Literacy and Youth Economic Education. – Paris: OECD Publishing, 2018.